

pojmovna, pojava i hereza. Jasno naglašava u čemu je veličina pojedinih prikaznika, zaokružuje sud o svakome. Na kraju opisa svakoga pisca i teologa pristavljen je kratki izvadak iz djela. Možda je prekratko, ali bolje išta nego ništa. Tiskarska je pogreška da je Eutih bio optužen od E. Dorilejskog g. 488. (str. 244.). Radi se o 448. godini.

Knjiga će se pročitati na dušak, i čitati češće. Korisna svima od laika do biskupa, na poseban način studentima, pa i profesorima, patrističke književnosti.

KOLARIČEVI »KRŠĆANI NA DRUGI NAČIN«

Juraj Kolarić, Kršćani na drugi način, Veritas, Zagreb, 1976.

Jerko Barišić

Drugim vatikanskim saborom službeno su ekumenizmu otvorena vrata Katoličke crkve. Ekumenizam je životno pitanje suvremene Crkve, znak našega vremena — *signum temporis*. Zato Crkva u ekumenskom djelovanju angažira sve svoje snage. »Briga za obnovu jedinstva tiče se sveukupne Crkve, kako vjernika tako i pastira, i svakoga pojedinoga od njih obvezuje prema njegovim mogućnostima, bilo to u svagdašnjem kršćanskom životu ili u teološkim i povijesnim istraživanjima« (UR 5). »Stoga ovaj Sveti Sabor potiče sve katoličke vjernike da se, spoznavši znakove vremena, radišno uključe u djelo ekumenizma« (UR 4). Prvi korak na teškom putu do ponovnog sjedinjenja jest međusobno upoznavanje kršćana. To je nužni preduvjet svega. *Conditio sine qua non*. Lijepo je to istaknuo kardinal Mercier, preteča katoličkog ekumenizma, u svojoj — možemo reći — ekumenskoj oporuci: »Da bismo se združili, potrebno je ljubiti se, da bismo se ljubili, treba se poznavati.« A koncilski Dekret o ekumenizmu kaže izričito: »Valja upoznati duh rastavljene braće. Za to se nužno traži proučavanje, kojim se valja baviti po istini i s dobrohotnošću. Potrebno je da dobro pripremljeni katolici steknu bolje poznavanje naučavanja i povijesti, duhovnog i bogoštovnog života, religijske psihologije i kulture što su braći svojstveni« (UR 9).

Ekumenizam se budi, raste, razvija i u ovim našim krajevima, gdje u istoj zemlji žive kršćanska braća različitih odijeljenih vjeroispovijesti. I baš u pravi čas pojavila se u nas odlična knjiga o kršćanskim zajednicama. To je djelo dra Jurja Kolarića, profesora na bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, pod naslovom *Kršćani na drugi način*. A on je uistinu pozvan i sposoban da u tome rekne pravu riječ. Kolarić je naime jedan od rijetkih naših teologa stručnjak u ovom predmetu. On je 1969. u Innsbrucku doktorirao s tezom *Ekumenizam u teologiji Srpske pravoslavne crkve*. I poslije toga neprestano se bavi ekumenskim problemima. Svoje radove objelodanjuje po raznim našim časopisima. Kolarićeva knjiga *Kršćani na drugi način* osim uvodnog poglavlja *Crkveno »na rubu«* i zaključnih *Da li je krštenje podjeljeno u sljedbama valjano? te Crkveno u Crkvi i izvan Crkve* ima još devet odjelaka, gdje se redom opisuju evangelici, kalvini, baptisti, metodisti, adventisti, Jehovini svjedoci, pentekostalci, mormoni i starokatolici. Eto, to su ti kršćani »na drugi način«. U stvari to su kršćanske zajednice koje proživljuju Crkvu i crkvenost na svojstven način, drugačije od Katoličke crkve od čije su se nauke, discipline i prakse više ili manje udaljili. U svojoj knjigi dakle profesor Kolarić nije uvrstio pravoslavce, vjerojatno zbog njihove posvemašnje bliskosti s katolicima te se za njih ne može reći da su kršćani na drugi način. Iz istog razloga nema tu ni anglikanaca koji su nam od zapadnih kršćana, odijeljenih u 16. stoljeću, ostali najbliži. Među obrađenima, obično ih zovemo protestanti, izabrao je najvažnije grupe, kojih uglavnom ima i u nas.

Posebno treba istaknuti uspješno uvodno poglavlje gdje autor raspreda o sljedbama, njihovu postanku, biti i uvjetovanosti, njihovim osnivačima i širiteljima (11.—19.). Zatim početak poglavlja o evanđeljcima gdje se pisac upušta u raspravljanje o uzrocima i povodima za nastanak reformacije (20.—28.). Tu nastoji kritički iznijeti objektivnu istinu. Također je značajno i kratko poglavlje pri koncu knjige u kojemu se govori o valjanosti krštenja pojedinih kršćanskih grupa obrađenih u knjizi (177.—179.); i, konačno, posljednje: pitanje njihove crkvenosti (180.—188.) U tome je autor malko širok, jer karakter crkvenosti pridaje i onima koji se često ni sami ne nazivaju Crkvom ili pak nemaju valjanog krštenja.

Kolarić u svojim raspravama nastoji biti objektivan, kritičan, čak smion, i nadasve ekumenski raspoložen. Zato se njegovo pisanje dobro razlikuje od mnogih dosadašnjih. On naime manje naglašava negativne vidove dok ističe pozitivne; manje ono što nas razlikuje, rastavlja, a više ono što nas spaja, što nam je zajedničko, čime pokazuje duboko shvaćanje i prihvaćanje koncilskih ideja, smjernica i duha. Inače knjiga u svemu odaje više vrsna stručnog povjesničara nego teologa. To je i razumljivo, autor predaje crkvenu povijest. Osobito treba pohvaliti što je prikazao razvoj navedenih kršćanskih zajednica i u nas. A ako bi mu se možda moglo zamjeriti da su mu odjeljci *naučavanje* kod pojedinih grupacija malo precizni i nepotpuni, možda bi se moglo odgovoriti da knjiga ima informativan karakter, te ne zalazi duboko u teologiju. Gdje gdje ipak ima pokoja nejasnoća, nedorečenost, suvišnost (katolički karizmatici).

Svojim *Kršćanima na drugi način* dr. Kolarić je vrijedno obogatio našu još uvijek vrlo siromašnu i oskudnu ekumensku literaturu. Poželjeti je da uskoro kompletira svoje djelo s prikazom i drugih *Kršćana na drugi način* koje nije obuhvatio ovom knjigom, t. j. pravoslavaca, anglikanaca i preostalih protestanata.

EVANGELIČKI KATEKIZAM ZA ODRASLE

Ivan Pavić

U Njemačkoj je 1975. godine izašla opsežna knjiga pod naslovom *Evangelischer Erwachsenekatechismus — Kursbuch der Glaubens*. U istoj su godini tiskana dva izdanja svako po 60.000 primjeraka. Drugo izdanje ima 1356 stranica. To je djelo lijepo i vrijedno, cijenjeno i u katoličkim krugovima. Kod sastavljanja i kritičkog pregledavanja teksta sudjelovalo je više od 200 stručnjaka iz svih grana: teologije, medicine, narodnog gospodarstva, pravnih znanosti i sociologije; a prije nego su ga predali javnosti, isprobirali su ga u katehiziranju odraslih u 35 grupa. Knjiga se dobiva u svim njemačkim knjižarama, protestantskim i katoličkim.

EEK (kratica za knjigu) izdan je po nalogu katehetske komisije sjedinjene luteranske i evangelističke Crkve u Njemačkoj kao priručnik za tečajeve za odrasle, imajući u vidu i ekumenski duh s informacijama i o drugim kršćanskim konfesijama. Dakako, još ostaju razlike u vjerskim pitanjima, ali se ne ističu niti oštro prikazuju kao u prošlosti kad su se polemike vodile između protestanata i katolika.

Dok spremam 2. izdanje prvih dvaju svezaka NAŠA VJERA — *informacije za odrasle*, želeći djelo popuniti s važnim dodacima na pr. emancipacija čovjeka, eutanazija, manipulacija i drugo — rado konzultiram EEK i nalazim u njemu jasne odgovore. U mnogim teološkim i pastoralnim problemima EEK iznosi uz nauk evanđelika također nauk katolika pa i pravoslavaca, lojalno i jasno, bez polemiziranja.